

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 2004
Αριθμ. Πρωτ. Αίτησ. Κατ. Εγγράφων: 771
Ημερομ. Κατάθεσης: 4/12/2024

ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ
Κοινοβουλευτική Ομάδα

ΕΡΩΤΗΣΗ & Α.Κ.Ε

προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Θέμα: «Αγορά ρεύματος: κυβερνητική αποτυχία και ο λογαριασμός στους καταναλωτές»

Οι μεγάλες διακυμάνσεις των τιμών ρεύματος στη χονδρεμπορική αγορά, έχουν γίνει, πλέον, άλλη μία δυσάρεστη και δυσβάστακτη «κανονικότητα», με συνακόλουθες συνέπειες για τους Έλληνες καταναλωτές, καθώς οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά έχουν αφεθεί να πληρώνουν χρωματιστά τιμολόγια, τα οποία είναι πλήρως εκτεθειμένα σε αυτές τις μεγάλες μεταβολές. Οι καταναλωτές είναι, εντελώς, απροστάτευτοι στις μεγάλες αυξήσεις των τιμών και πολλοί έχουν μεταβληθεί – εκόντες άκοντες – σε αυτοσχέδιους διαπραγματευτές ενέργειας (traders), αναζητώντας μεταξύ των χρωματιστών τιμολογίων, την πιο χαμηλή τιμή κάθε μήνα.

Μέχρι σήμερα, η κυβέρνηση προχωρά, μόνο, σε δηλώσεις ότι οι καταναλωτές «δεν θα μείνουν απροστάτευτοι», προοικονομώντας, για ακόμα μια φορά, την αντιμετώπιση των υψηλών τιμολογίων με μία πρόχειρη επιδοματική στήριξη, χωρίς καμία διαρθρωτική παρέμβαση στην αγορά και το εμπόριο ηλεκτρικής ενέργειας. Και όμως, η κυβέρνηση θα έπρεπε να είναι εδώ και πολύ καιρό προετοιμασμένη για τις πολλές δυσλειτουργίες που παρουσιάζει η ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρισμού, πλήρες μέρος της οποίας είναι και η ελληνική αγορά. Οι προειδοποιήσεις, ήταν ηχηρές εδώ και καιρό και προέρχονταν από κάθε δυνατό επίπεδο: η ίδια η Πρόεδρος της Επιτροπής κα Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν είχε δηλώσει ήδη από το μακρινό 2022 (10 Ιουνίου) ότι: *«Στην πραγματικότητα, οι τιμές ηλεκτρικού ρεύματος- οι τιμές ενέργειας- έχουν εκτοξευθεί», αφήνοντας να εννοηθεί ότι το σύστημα τιμολόγησης ήταν ήδη από τότε ξεπερασμένο επειδή «η αγορά ενέργειας σχεδιάστηκε με τον τρόπο που ήταν απαραίτητος πριν από 20 χρόνια», όταν ήταν χαμηλό το μερίδιο των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας».*

Τα προβλήματα της ευρωπαϊκής αγοράς ωστόσο, μελετήθηκαν και συζητήθηκαν έντονα και επίμονα την προηγούμενη διετία και η κατάληξη ήταν η αναθεώρηση της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την αγορά ηλεκτρισμού το καλοκαίρι του 2024. Τώρα πια κυρίαρχο δόγμα είναι η φθηνή ενέργεια και η προστασία των καταναλωτών. Αυτό μάλιστα διατυπώθηκε πρόσφατα, κατά την εγκατάσταση του νέου Επιτρόπου Ενέργειας (25 Σεπτεμβρίου 2024), με τη δέσμευση ότι *«... τα καθήκοντά του περιλαμβάνουν την ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης για προσιτές τιμές ενέργειας»*, μάλιστα η Πρόεδρος της Επιτροπής τον κάλεσε να *«... εργαστεί για τη μείωση των λογαριασμών για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις».*

Στην Ελλάδα η κυβέρνηση δεν προχώρησε σε καμία αποτελεσματική κίνηση που να διατηρεί το κόστος των τιμών της λιανικής σε ανεκτά επίπεδα για τον καταναλωτή, παρά αρκείται να δρα «ανακουφιστικά» μέσω επιδομάτων. Για να καλύψει μάλιστα τις αστοχίες της και την αδράνειά της προσπαθεί να ρίξει το αποκλειστικό φταίξιμο, στον τρόπο λειτουργίας των αγορών ενέργειας στην Ευρώπη. Ωστόσο, σε καμία Ευρωπαϊκή χώρα δεν αφέθηκαν τόσο απροστάτευτοι οι πολίτες, να αναζητούν δηλαδή το φθηνότερο χρωματιστό τιμολόγιο κάθε μήνα.

Στην Ελλάδα όμως η κυβέρνηση, πανηγύριζε για τους νεωτερισμούς των πολύχρωμων τιμολογίων και μόλις πρόσφατα οι αρμόδιοι επιδεικνύουν τον αιφνιδιασμό τους και την άγνοια τους για τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος τιμολόγησης, και άρχισαν να ανησυχούν για τις επιπτώσεις που

έχει στους καταναλωτές. Συγκεκριμένα, ο ίδιος ο Έλληνας Πρωθυπουργός σε επιστολή του (13 Σεπτεμβρίου 2024) προς την Πρόεδρο της Επιτροπής επισημαίνει «ότι το σύστημα είναι τόσο πολύπλοκο και αδιαφανές, που είναι σχεδόν αδύνατο να κατανοήσουμε τι ακριβώς επηρεάζει τις τιμές σε κάθε δεδομένη στιγμή. Έχουμε δημιουργήσει ένα ακατανόητο «μαύρο κουτί», ακόμη και για τους ειδικούς». Η απάντηση της Προέδρου της Επιτροπής, ήταν αποστομωτική, ενώ αξιωματούχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τονίζουν ότι το πρόβλημα είναι ελληνικό και όχι Ευρωπαϊκό, όπως προσπαθεί να το επικοινωνήσει η κυβέρνηση.

Λίγο αργότερα, στο ίδιο πνεύμα, η αρμόδια υφυπουργός κα. Σδούκου παραδέχθηκε ότι (30 Οκτωβρίου 2024) παραδέχθηκε ότι «... οι ακραίες αυξήσεις δεν μπορούν να ερμηνευθούν με όρους αύξησης του κόστους παραγωγής», αυτό δηλαδή που οι πολίτες υποψιάζονται εδώ και καιρό, θεωρώντας υπεύθυνους τους ανεξέλεγκτους παραγωγούς και προμηθευτές ενέργειας, την έλλειψη ελέγχου από τις αρμόδιες Αρχές, με αποτέλεσμα τα αστρονομικά κέρδη των επιχειρήσεων ενέργειας.

Τελευταίος στο χορό της ελλιπούς γνώσης του συστήματος τιμολόγησης, προστέθηκε και ο ίδιος ο αρμόδιος υπουργός Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ο οποίος με την σειρά του επισήμανε ότι (14 Νοεμβρίου 2024) «το πρόβλημα εντείνεται από έναν αλγόριθμο στην Κεντρική Ευρώπη, τον τρόπο λειτουργίας του οποίου δεν γνωρίζουμε».

Είναι αξιοσημείωτο ότι την ανάγκη δραστικών αλλαγών και εξορθολογισμού στο σύστημα τιμολόγησης των τελικών καταναλωτών επισημαίνουν πλέον και οι ίδιοι οι σχεδιαστές του. Σε ένα κατεξοχήν διαφωτιστικό άρθρο των καθηγητών Αλ. Παπαλεξόπουλου & Π. Μπίσκα (2024) ¹ – οι οποίοι σχεδίασαν το Μοντέλο-Στόχο για την Ελλάδα για λογαριασμό της ΡΑΑΕΥ - αναφέρονται τα παρακάτω:

«Τέλος, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι είναι απαράδεκτο να εκτίθενται οι τελικοί καταναλωτές στη μεταβλητότητα της χονδρεμπορικής αγοράς ενέργειας. Η κατανομή των τιμών της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας έχει αλλάξει δραματικά και θα συνεχίσει να αλλάζει για πολλά χρόνια, με πολύ χαμηλές τιμές στη μέση της ημέρας και πολύ υψηλές τιμές το βράδυ, αποτέλεσμα της μαζικής διείσδυσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η μετάβαση στις χονδρικές αγορές ενέργειας δεν είχε ποτέ σκοπό να εκθέσει τους τελικούς καταναλωτές στη μεταβλητότητα των τιμών χονδρικής. Οι τιμές χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο για την παροχή βέλτιστων επενδυτικών σημάτων και τη βέλτιστη κατανομή των μονάδων παραγωγής κατά τη λειτουργία της αγοράς. Η μεταβλητότητα των τιμών χονδρεμπορικής ενέργειας θα πρέπει να αντισταθμίζεται από όλους τους προμηθευτές μέσω εργαλείων αντιστάθμισης και δεν πρέπει να μεταβιβάζεται στους τελικούς καταναλωτές».

Δεδομένου όμως ότι οι τιμές της χονδρεμπορικής (που υπολογίζονται με την οριακή τιμή) μεταβιβάζονται στον καταναλωτή, είναι άγνωστο εάν και κατά πόσο έχει ληφθεί κάποια μέριμνα από την ΡΑΑΕΥ, ώστε οι παραγωγοί και οι προμηθευτές να προβαίνουν σε μακροπρόθεσμα συμβόλαια για να προστατεύονται οι καταναλωτές.

Δεδομένου ότι στο ελληνικό - αλλά και σε πολλά ξένα συστήματα - αρκετοί παραγωγοί είναι και προμηθευτές και μάλιστα ο αριθμός τους είναι περιορισμένος (και περιορίζεται ακόμα περισσότερο

¹ Βλέπε το άρθρο των Άλεξ Παπαλεξόπουλου, Παντελή Μπίσκα «Δεν φταίει το target model για τις ακριβές τιμές στη χονδρική ρεύματος – Τα άμεσα και μακροπρόθεσμα μέτρα που πρέπει να ληφθούν». Δημοσιεύθηκε στον ιστότοπο του Energy Press στις 7/10/2024.

<https://energypress.gr/news/arthro-papalexopoyloy-mpiska-den-ftaiei-target-model-gia-tis-akribes-times-sti-hondriki>

όταν ο καθένας έχει συγκριτικό πλεονέκτημα σε ορισμένες ώρες της ημέρας), η Επιτροπή Ανταγωνισμού και η ΡΑΑΕΥ, καλούνται να επιτελέσουν τον ρόλο τους σε ένα πλαίσιο, το οποίο είναι αδιαφανές λόγω μαθηματικής περιπλοκής και το οποίο τελικά κρύβει με τον τρόπο αυτό τα κρίσιμα σημεία λειτουργίας του.

Οι αρμόδιες ανεξάρτητες Αρχές πρέπει να ασκούν τις εποπτικές, ρυθμιστικές και ελεγκτικές τους αρμοδιότητες σε συνεργασία μεταξύ τους και να δημοσιοποιούν τα ευρήματά τους. Στο πλαίσιο αυτό, ζητούμε μια σειρά από μέτρα πολιτικής, παρεμβάσεις και αξιολογήσεις με στόχο τον εξορθολογισμό του κόστους παραγωγής και εμπορίας ενέργειας, την προστασία του τελικού καταναλωτή και την αντιμετώπιση του φαινομένου μεγάλων βραχυπρόθεσμων κερδών που επιβαρύνουν αδικαιολόγητα τον τελικό καταναλωτή.

Κατόπιν των ανωτέρω ερωτάσθε κ. Υπουργέ

1. Σε ποιες ενέργειες σκοπεύετε να προχωρήσετε, ώστε να αντικαταστήσετε τα κυμαινόμενα πράσινα τιμολόγια, από σταθερά τιμολόγια με διάρκεια ένα ή δύο χρόνια, με τρόπο που ο τελικός καταναλωτής να μην βρίσκεται διαρκώς εκτεθειμένος στις διακυμάνσεις της χονδρικής τιμής ρεύματος;

2. Ποιες ενέργειες έχετε ήδη κάνει και σε ποιες σχεδιάζετε να προχωρήσετε για να λειτουργήσει ταχύτερα στην Ελλάδα, μια αγορά διαθέσιμης ηλεκτρικής ισχύος, παράλληλα με την υφιστάμενη αγορά ηλεκτρικής ενέργειας, έτσι ώστε να μπορέσει να επιβληθεί ένα έμμεσο πλαφόν στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας; Γιατί δεν έχετε ρίξει το βάρος, μέχρι τώρα, στην υλοποίηση αυτού του εφικτού και προβλεπόμενου από την αναθεωρημένη ευρωπαϊκή νομοθεσία έμμεσου πλαφόν, αλλά αναλώνετε στην επιβολή ενός απευθείας πλαφόν, το οποίο δεν επιτρέπεται πια από την ευρωπαϊκή νομοθεσία και το οποίο δεν γίνεται αποδεκτό από την ΕΕ;

3. Με ποιόν τρόπο σχεδιάζετε να φορολογήσετε «τα ουρανοκατέβαρα κέρδη» των εταιρειών ενέργειας;

4. Πώς θα διασφαλίσετε ότι η ΔΕΗ, στην οποία το Δημόσιο έχει την καταστατική μειοψηφία και η οποία έχει μερίδιο πάνω από 60% στη Χαμηλή Τάση, θα λειτουργήσει για την ωφέλεια του τελικού καταναλωτή, πρωτοπορώντας στη δημιουργία προσιτών σταθερών τιμολογίων για τους τελικούς καταναλωτές και αποτρέποντας την δημιουργία олиγοπωλιακών πρακτικών στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας;

5. Σκοπεύει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας να αιτηθεί στη ΡΑΑΕΥ την προετοιμασία μιας προσομοίωσης των τιμών που θα επικρατούσαν στην ελληνική αγορά ενέργειας, εάν αντί για το οριακής τιμολόγησης σύστημα εφαρμοζόταν κάποιο εναλλακτικό σύστημα, όπως της σταθερής τιμής προς τελικούς καταναλωτές, μέσης σταθμικής τιμής και ενδεχομένως άλλα κατά την κρίση της;

6. Έχετε προχωρήσει σε κάποιου είδους συνεννόηση με την Ε.Ε., τον ENTSOE και τον ACER για ευρύτερες δομικές αλλαγές στην αγορά ηλεκτρισμού, με έμφαση στις αλλαγές του τρόπου με τον οποίο υλοποιείται το υφιστάμενο Μοντέλο Στόχος (Target Model), και συγκεκριμένα την κατάτμηση των ζωνών προσφορών -ειδικά στη Γερμανία- έτσι ώστε να διευκολύνεται η μεταφορά ενέργειας από την Κεντρική Ευρώπη προς την Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη και να μειώνεται το χάσμα τιμών που τώρα υπάρχει; Σε περίπτωση θετικής απάντησης, σε ποιο στάδιο βρίσκονται αυτές οι συζητήσεις;

Επίσης, για την ενημέρωση της Βουλής καλείστε να καταθέσετε:

1. Τον κατάλογο με τα κέρδη, τα οποία πραγματοποίησαν οι εταιρείες παραγωγής και εμπορίας ηλεκτρικής ενέργειας κατά την τελευταία τετραετία 2019-2023.
2. Από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (ΡΑΕΕΥ), μία διαφανής περιγραφή του Μοντέλου-Στόχου για την Ελλάδα, σύμφωνα με τη μελέτη που εκπόνησε για λογαριασμό της ΡΑΕΕΥ, η ECCO International και το Εργαστήριο Συστημάτων Ηλεκτρικής Ενέργειας του ΑΠΘ. Συγκεκριμένα να περιγραφούν οι εξισώσεις περιορισμών, οι συναρτήσεις στόχων και η μέθοδος επίλυσης που εφαρμόζεται ώστε να μπορεί να αναλυθεί από όλους τους εξειδικευμένους επιστήμονες.
3. Από την ΡΑΕΕΥ, η Έκθεση του έργου που υλοποιήθηκε για λογαριασμό της και παραδόθηκε τον Ιούλιο 2024 αναφορικά με την αξιολόγηση και την αναθεώρηση του σχεδιασμού της χονδρεμπορικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα.
4. Το πόρισμα της ΡΑΕΕΥ για την απότομη άνοδο των τιμών ηλεκτρικού ρεύματος το περασμένο καλοκαίρι, κατά τους μήνες Ιούλιο, Αύγουστο του 2024.

Αθήνα, 4-12-2024

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Παρασύρης Φραγκίσκος

Μπιάγκης Δημήτριος

Τσίμαρης Ιωάννης

Γερουλάνος Παύλος

Μάντζος Δημήτριος

Αποστολάκη Μιλένα

Αχμέτ Ιλχάν

Βατσινά Ελένη

Γιαννακοπούλου Κωνσταντίνα (Νάντια)

Γρηγοράκου Παναγιώτα (Νάγια)

Δουδωνής Παναγιώτης

Καζάνη Αικατερίνη

Κατρίνης Μιχάλης

Κουκουλόπουλος Παρασκευάς (Πάρις)

Λιακούλη Ευαγγελία

Μιχαηλίδης Σταύρος

Μουλκιώτης Γεώργιος

Νικητιάδης Γεώργιος

Νικολαΐδης Αναστάσιος

Πάνας Απόστολος

Παπανδρέου Γεώργιος

Παρασκευαΐδης Παναγιώτης

Παραστατίδης Στέφανος

Πουλάς Ανδρέας

Σπυριδάκη Αικατερίνη

Σταρακά Χριστίνα

Χνάρης Εμμανουήλ

Χρηστίδης Παύλος

Χριστοδουλάκης Εμμανουήλ